

Ἡ κοινότης ἔχει καὶ κήπον κείμενον ἔξω τοῦ περιόλου τῆς ζαδρούγας· ὁ κήπος οὗτος δύνανται προσφύεσθαι νὰ ὀνομασθῇ κρομῶν, διότι ἐν αὐτῷ καλλιεργοῦνται μόνον κρόμυα, ἄτινα καὶ εἶνε ἡ βάσις τῆς τροφῆς τοῦ Κροάτου χωρικοῦ· τὸ πρῶν τρώγει δύο ἢ τρεῖς ὠμά, τὴν μεσημβρίαν τὰ τρώγει βραστὰ μετὰ πολυτοῦ ὕδατος, καὶ τὴν ἑσπέραν δειπνεῖ χυλὸν ἐξ ἀλεύρου ἀραβοσίτου ἀναμειγμένου μετὰ χοιρείου ἀλείμματος. Ὡστε βλέπετε ὅτι οὐχὶ ἡ εὐωχία καὶ ἡ ποιικιλία τῆς τροφῆς ἀφανίζουσι τοὺς ἀγρότας, ἀλλ' ἡ μέθη. Διότι προσγγίζοντος τοῦ χειμῶνος ὁ χωρικός πωλεῖ τὰ θρέμματά του ἀπαλλασσόμενος τῆς φροντίδος τοῦ νὰ τὰ τρέφῃ, κλείεται ἔπειτα ἐν τῇ κατοικίᾳ του, ὡς ἄρκτος ἐν τῇ τρώγῃ τῆς, καὶ πίνει, πίνει, οὐδόλως ἐξερχόμενος ἐπὶ ἡμέρας ὀλοκλήρους, ἐν ᾗ ἡ γυνὴ καὶ αἱ θυγατέρες του ὑφάινουσι τὰ ἐνδύματά του. Ἐπερχομένου δὲ τοῦ ἔαρος, ἀγοράζει πάλιν ζευγὸς βοῶν, σπείρει ἀκριβῶς τὴν ποσότητα τοῦ σίτου, ἥτις θὰ τῷ ἐπαρκέσῃ πρὸς διατροφήν, καὶ ἐπαναπαύεται ὡς ἐὰν κατῴρθωσέ μέγα τι, ἀνκνέμενος τὸν ἥλιον νὰ συμπληρώσῃ τὰ ὑπολειπόμενα, νὰ καταστήσῃ τὸν σίτον ὥριμον, νὰ κοκκινήσῃ ἢ νὰ χρυσώσῃ τὴν ἄμπελον. Ἐνὶ λόγῳ ὁ Κροάτης χωρικός αἰσθάνεται ὅτι γειτνιάζει πρὸς τὴν Ἀνατολήν, ἔχει δὲ τὸ ῥᾶθυμον καὶ τὸ ἀμέριμον τοῦ Τούρκου.

Τινὲς τῶν οἰκονομολόγων διατείνονται ὅτι ἡ κοινοκτημοσύνη ὑποθάλλει τὴν ῥαθυμίαν, καὶ ὅτι ἐὰν καταργηθῶσιν αἱ ζαδρούγαι, θὰ αὐξήσωσιν ἡ τε παραγωγὴ καὶ οἱ πόροι τῆς χώρας. Ἀλλὰ μήπως αἱ μεταρρυθμίσεις αὗται θὰ δυνηθῶσι νὰ μεταβάλλωσι καὶ τὸν ἐθνικὸν χαρακτῆρα; Ὁ χωρικός γινόμενος κύριος ἐαυτοῦ, ἐργαζόμενος ἄνευ τινὸς ἐξελέγξεως, δυνάμενος νὰ πωλῇ τὴν γῆν του ἕνα τὴν πῆν, δὲν θὰ κινδυνεύῃ νὰ βλέπῃ τὴν περιουσίαν του μεταβαίνουσαν εἰς χεῖρας τῶν τοκογλύφων; Διότι δὲν ἄρκει μόνον ἡ σύνταξις νέων νόμων, ἀλλ' ἐπ' ἀναγκῆς νὰ εἶνε ὁ λαὸς ἱκανῶς ἀνεπτυγμένος καὶ νὰ ἔχῃ τὰς ἀποχρώσας γνώσεις ἕνα κατανοῇ τοὺς νόμους, καὶ τότε μόνον οἱ νόμοι δύνανται νὰ φανῶσιν ὠφέλιμοι.

Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ μὲν φίλος μου ζωγράφος κ. Κικερέζης λαβὼν τὸ λεύκωμά μου καὶ καθίσας ὑπὸ δένδρον, παρὰ τινι παλαιᾷ σιταποθήκῃ, ἐσχεδιάζε τὴν ζαδρούγαν Βοροβέζην, ἐγὼ δὲ ἔγραφον ἐν τῷ σημειωματαρίῳ μου, ὁ δὲ κ. Χ. ἐψηλάφη τὴν κοιλίαν μεираκίου τινὸς, ὅπερ ἡ μήτηρ του ἡγάγεν ἐκεῖ ἐλκύουσα ἀπὸ τῆς ῥιγῆς· ἦτο δὲ ἡ κοιλία του ὡς ἄσκος ἐξωγκωμένη ἕνεκα ὑπερμέτρου κοταβορχίσεως φραγκοσταφύλων. Τὴν ὥραν ἐκείνην οἱ κάτοικοι τῆς ζαδρούγας ἐπανερχόμενοι ἐκ τῶν ἀγρῶν συνεσπειρώθησαν ὀπισθεν τοῦ κ. Κικερέζη καὶ ἐμοῦ, καὶ

μετὰ βλέμματος ὑπόπτου παρετήρουν τὰς χεῖρας ἡμῶν, κινουμένας ἐπὶ τοῦ χάρτου. Αἰφνης δὲ ὁ πρεσβύτερος αὐτῶν ἐλθὼν πρὸς τὸν κ. Χ., τῷ εἶπε·

— Διατί θέλουν νὰ μάς αὐξήσουν τοὺς φόρους;

— Δὲν ἔχω εἶδῃσιν ἂν θὰ τοὺς αὐξήσουν, ἀπεκρίθη ὁ κ. Χ.

— Ἐκεῖνοι οἱ δύο ἐκεῖ πέρα 'ποῦ γράφουν εἶνε ὑπάλληλοι τῆς κυβερνήσεως. Θαρρεῖτε τάχα πῶς δὲν τοὺς γνωρίζομεν; Παίρνουν τὸ σχέδιον τῆς ζαδρούγας μάς.

— Θεὸς φυλάξῃ, ἀνεφώνησεν ὁ κ. Χ. Βλέπετ' ἐκεῖνον ἐκεῖ μὲ τὸ κοντὸν ἐπανωφόρι, εἶνε Γάλλος, καὶ ἐκεῖνος ἐκεῖ ὁ ἄλλος εἶνε ζωγράφος.

Ὁ χωρικός ἐπανελθὼν πρὸς τοὺς λοιποὺς, οὔτινες μετὰ περιεργίας ἀνέμενον, ἐψιθύρισεν εἰς τὸ οὖς αὐτῶν, καὶ πάντες ἔστρεψαν πρὸς ἐμὲ τὰ βλέμματά των· καὶ ἀφ' οὗ ἔκρινα ὅτι ἀρκούντως ἤδη μὲ παρετήρησαν, ἔνευσαν πρὸς τοὺς συνοδοιπόρους ὅτι ὦρα εἶνε νὰ ἀπέλθωμεν.

[Ἐκ τῶν τοῦ V. Tissoi].

ε.

## ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ὁ κ. Ν\* ἦτο ἀσθενὴς καὶ ἡ κυρία του τὸν ἐβίαζε νὰ πάρῃ ἱατρικόν τι, πρὸς ὃ ἐκεῖνος ἐδυστρόπει.

— Ἐλα, λέγει ἡ κυρία, πάρ' το, καὶ θὰ ἰδῇς. . . Νὰ μὴ χαρῶ τὴν ζωὴ μου, ἂν δὲν σὲ ὠφελήσῃ σημερινά.

— Ἐλα, φίλε μου, λέγει τότε καὶ ὁ παριστάμενος ἱατρὸς Σ. . ., κατὰ πῖε το' ἔτσι, εἴτε σ' ὠφελήσῃ εἴτε σὲ βλάψῃ, πάντα κέρδος θὰ ᾤχης! . . .

\* \*

Ἡρώτησέ τις τὸν Σωκράτην: — Τί εἶνε καλότερον νὰ νυμφευθῶ ἢ ὄχι; — Ὅποιον ἐκ τῶν δύο καὶ ἂν κάμῃς, ἀπεκρίθη ὁ σοφὸς, θὰ μετανόησῃς.

\* \*

Ἐγίνετο λόγος προχθὲς ἐνώπιον τοῦ ἱατροῦ Λ\* περὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Λαζάρου.

— Ἀς ἀπέθνησκεν ἀπ' τὰ χεῖρά μου, εἶπε τότε ὁ ἱατρὸς, καὶ 'βλέπαμε ἂν 'μποροῦσε νὰ τὸν ὠφελήσῃ ὁ Χριστός.

\* \*

Ἡμέραν τινὰ ὁ μέγας Φρειδερίκος, θέλων νὰ πειράξῃ τὸν ἱατρὸν του, λέγει πρὸς αὐτόν·

— Ἐλα, ἱατρε, ἔσο εἰλικρινής. Εἰπέ μου πόσους ἀνθρώπους ἔχεις φονεύσει ἕως τώρα;

— Μεγαλειότατε, ἀπεκρίθη ὁ ἱατρὸς, περὶ που τριακοσίας χιλιάδας ὀλιγωτέρους ἀπὸ τὴν Μεγαλειότητά Σου.